

Dosarul nr. 2ra-621/23
2-19129597-01-2ra-27042023

prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga – N. Lazareva
instanța de apel: Curtea de Apel Comrat – G. Colev, A. Curdov, Ș. Starciuc

ÎNCHEIERE

08 noiembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Viorica Puica
Aliona Donos
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Jelezoglo împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Mihail Jelezoglo,

constată:

La 07 august 2019, Mihail Jelezoglo a depus cerere de chemare în judecată, concretizată prin cererea din 15 octombrie 2019, împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că, prin ordonanța din 03 septembrie 2014, cu care a luat cunoștință la 19 septembrie 2014, emisă de procurorul Secției de urmărire penală în cauze speciale și criminalitate organizată a Procuraturii Generale, Ruslan Cașu, în dosarul penal nr. 2014928245, a fost recunoscut în calitate de bănuț în baza art. 42 alin. (5), art. 282 alin. (1) și art. 42 alin. (5), art. 337 alin. (1) din Codul penal.

Ulterior, prin ordonanța din 17 octombrie 2014, a fost scos de sub urmărire penală în dosarul penal nr. 2014928425, în legătură cu lipsă în acțiunile

sale a componentei de infracțiune prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 282 alin. (1) și art. 42 alin. (5), art. 337 alin. (1) din Codul penal, fiind reabilitat.

În aceeași zi, la 17 octombrie 2014, procurorul a emis ordonanță de recunoaștere a sa în calitate de bănuit în baza materialelor altui dosar penal nr. 2014928390, care a fost pornit în baza art. 327 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

Totodată, contrar drepturilor sale și prevederilor legislației în vigoare, la 17 octombrie 2014, imediat după ce a fost recunoscut ca bănuit, procurorul în dosarul penal nr. 2014928390 a emis ordonanță de înaintare a acuzării în privința sa, incriminându-i săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

Reclamantul a invocat că, la baza recunoașterii sale în calitate de bănuit și la înaintarea învinuirii în dosarul penal nr. 2014928390 au fost puse aproape aceleași date ilegale și neîntemeiate, care procurorul le-a înaintat anterior în dosarul penal nr. 2014928245 și în care a fost scos de sub urmărire penală, în legătură cu lipsă în acțiunile sale a componentei de infracțiuni prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 282 alin. (1) și art. 42 alin. (5), art. 337 alin. (1) din Codul penal.

Totodată, în legătură cu faptul că în privința sa a fost pornit dosar penal, prin ordinul directorului SIS nr. 949 ps din 31 octombrie 2014, adus la cunoștință la 10 noiembrie 2014, a fost suspendat din funcție li trecut la dispoziție până la pronunțarea sentinței definitive în dosarul penal, conform art. 27 alin. (1) lit. c) din Legea privind statutul ofițerului de informații și securitate nr. 170 din 19 iulie 2007. Temei de emitere a ordinului directorului SIS nr. 949 ps din 31 octombrie 2014 a servit sesizarea procurorului Ruslan Cașu nr. 18-61/14-2345 din data de 27 octombrie 14.

Prin ordonanța din 10 iunie 2015 a procurorului Secției de urmărire penală în cauze speciale și criminalitate organizată a Procuraturii Generale, Ruslan Cașu, au fost conexate dosarele penale nr. 2914928245 și nr. 2014928390, atribuindu-i-se dosarului penal conexas numărul unic 2014928390.

Reclamantul a menționat că, procurorul nu i-a adus la cunoștință ordonanța de conexas a dosarelor penale, aflând despre aceasta abia la 18 ianuarie 2017, când a luat cunoștință cu ordonanța de scoatere de sub urmărire penală, fapt prin care i-au fost încălcate drepturile garantate de art. 66 alin. (2) pct. 26) din Codul de procedură penală.

Mihail Jelezoglo a relevat că, prin ordonanța din 18 ianuarie 2017 emisă de procurorul Procuraturii pentru Combaterea Crimei Organizate și Cauze Speciale, Artur Sîrcu, a fost scos de sub urmărire penală în dosarul penal nr. 2914928245, în legătură cu faptul că acțiunile sale nu întrunesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) din Codul penal, fiind reabilitat. Conform ordonanței, din materialele dosarului rezultă doar o presupunere că Mihail Jelezoglo ar fi putut admite încălcările relevante în mod intenționat, urmărind careva scop infracțional, iar careva date concrete, inclusiv prin activități speciale de investigații despre complicitatea acestuia în săvârșirea infracțiunii în cauză, de către organul de urmărire penală, nu au fost dobândite.

Reclamantul a invocat că, în urma tragerii ilegale la răspunderea penală a fost privat de dreptul de a munci și a fi remunerat, deoarece pe perioada urmăririi penale a fost trecut la dispoziție și nu putea să se angajeze la un alt loc de muncă. Astfel, ilegal a fost lipsit de sursa de existență pe o perioadă de aproximativ 6

luni (noiembrie 2014 – aprilie 2015). Mai mult ca atât, situația este și mai gravă, întrucât în acea perioadă la întreținerea sa se afla și fiica, care era student în mun. Chișinău și trebuia să-i achite chiria, contractul de studii. Pe lângă faptul că a fost lăsat fără mijloace bănești pentru supraviețuire, a fost pus în situația să plătească serviciile avocatului și să suporte cheltuieli de transport pentru deplasările la organul de urmărire penală în mun. Chișinău.

Mihail Jelezoglo a indicat că, în urma tragerii ilegale la răspunderea penală i-a fost cauzat un prejudiciu material care urmează să-i fie compensat, și anume: salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite în sumă de 53 739 lei (salariul lunar al șefului Direcției la situația din luna octombrie 2014 constituia 8 956,50 de lei), pentru perioada 01 noiembrie 2014 – 01 mai 2015 și compensarea serviciilor de asistență juridică prestate de avocat în sumă de 1 000 de lei.

Totodată, în conformitate cu art. 330 alin. (2) din Codul muncii, urmează să i se plătească suplimentar, pentru fiecare zi de întârziere, 0,3 la sută din suma neplătită în termen, ceea ce constituie 269 687,60 de lei (1 673 de zile (01 noiembrie 2014 – 01 iunie 2019) x 161,20 de lei (la 0,3% din suma neplătită (0,3% din 53 739 = 161,20 de lei).

Deopotrivă, reclamantul a invocat că, prin tragerea ilegală la răspunderea penală, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, manifestat prin distrugerea modului său de viață și a vieții familiei sale, pierderea credinței în organele statale, în onestitate, decență și dreptate. Ca urmare a acuzației sale de comiterea unor infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, pe care nu le-a comis, i-au fost încălcate drepturile fundamentale garantate de Constituție și CEDO, i-au fost lezate onoarea, demnitatea și reputația profesională, onoarea și autoritatea familiei sale.

Acuzarea sa, ca ofițer de informații și securitate, în trădare de Patrie și abuz în serviciu a fost o lovitură gravă psihoemoțională atât pentru el, cât și pentru familia sa, deoarece a activat în organele de securitate mai mult de 20 de ani, dintre care 10 ani în funcția de șef al Direcției SIS a UTA Găgăuzia și pe perioada activității sale nu a avut nicio sancțiune. Ba mai mult, de multiple ori a fost decorat de către conducerea atât a Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, cât și a Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova cu diplome, au fost exprimate mulțumiri pentru serviciu impecabil în organele de securitate ale Republicii Moldova, fiind decorat cu medaliile „În slujba Patriei” de gradul II și III. În luna septembrie 2013, prim-ministrul al Republicii Moldova personal l-a decorat cu diplomă guvernamentală de gradul I, pentru succese în activitățile profesionale și contribuția la asigurarea securității țării. În Găgăuzia, de asemenea a fost decorat cu medalii, i s-a acordat titlul de „Lucrător emerit al organelor de drept al Găgăuziei”.

Gravitatea suferințelor morale suportate atât de el, cât și de familia sa, rezultă și din rezonanța dosarelor penale, deoarece în mass-media, atât republicane, cât și regionale, au fost publicate articole care îl discreditau, îi defăimau onoarea, demnitatea și reputația profesională, creând o opinie publică falsă cu privire la implicarea sa în comiterea unor infracțiuni grave și excepțional grave.

În renumitele articole intitulată „sabotori și teroriști din Găgăuzia” se indica mereu numele său, indicând la complicitate lui în comiterea unor infracțiuni grave. În special, au fost publicate articole pe site-urile: „gagauzinfo” (articolul „SIS al Moldovei pregătește un film despre „sabotorii găgăuzi”); „Newsmaker” (articolul „SIS pregătește un film despre „sabotorii găgăuzi”); „Vedomosti.md” (articolul „Jelezoglo este eliberat din funcție”); „gagauzinfo” (articolul „Colegiul SIS recomandă eliberarea din funcție a lui Jelezoglo Mihail”); „moldnews” (articolul „Șeful direcției SIS în Găgăuzia a fost destituit din funcție ocupată”); „ru.publika.md” (articolul „Șeful secției teritoriale al SIS în Găgăuzia este destituit din funcție”); „point.md” (articolul „Șeful Direcției SIS în Găgăuzia a fost eliberat din funcție”).

Reclamantul a remarcat că articolele din mass-media i-au provocat suferințe morale și stres psihoemoțional atât lui, cât rudelor sale, deoarece erau nevoiți să se justifice în fața societății, rudelor, vecinilor, care, după citirea acestor articole, l-au acuzat de activitate criminală și considerau că este un criminal care trebuie izolat de societate și pus la închisoare.

La fel, reclamantul a menționat că, din momentul pornirii dosarului penal în privința lui, îi era frică să părăsească țara, deoarece se temea că plecarea sa ar putea fi interpretată de către organele de anchetă ca o tentativă de eschivare, fapt ce putea duce la aplicarea unei măsuri privative de libertate. Așa, din octombrie 2014 până la 09 septembrie 2017, nu a părăsit niciodată țara, nu a fost nici în vacanță, nici în vizită la rude, fapt umilitor pentru familia sa și care le-a încălcat drepturile constituționale.

De asemenea, din momentul pornirii dosarului penal, din luna octombrie 2014 și până în luna octombrie 2016 s-a aflat în izolare socială totală, deoarece nu a călătorit, a fost permanent acasă, nu a vizitat niciun eveniment cultural, social sau de altă natură, limitându-și contactele și comunicarea doar cu apropiații săi, deoarece îi era frică ca acțiunile sale să nu fie interpretate greșit și ca activitate infracțională.

Mihail Jelezoglo a invocat că, la 09 septembrie 2017, la invitația rudelor sale, a plecat în Ucraina, iar la ieșirea din Republica Moldova spre Ucraina, la punctul de control Ceadâr-Lunga-2 și la 11 septembrie 2017, la intrarea din Ucraina în Republica Moldova, la punctul de control Ceadâr-Lunga-2, a fost supus unui control total la frontieră și control a liniei a doua, ceea ce reprezintă o încălcare a drepturilor sale constituționale. Percheziția și controlul au fost efectuate de către colaboratorii poliției de frontieră la punctul de control Ceadâr-Lunga-2, unde în acel moment se aflau multe mașini și persoane, în general din Ceadâr-Lunga, localitate în care el locuiește și care au fost martori cum a fost el umilit. Potrivit răspunsului Inspectoratului General al Poliției de Frontieră nr. 35\7-4-j-20\17 din data de 24 octombrie 2017, în momentul trecerii frontierei de stat, el se afla în viziunea organelor de drept. Acest fapt denotă că, în pofida faptului că a fost scos de sub urmărire penală, în privința lui au fost desfășurate măsuri speciale de investigații în lipsa unor temeuri întemeiate și legale. Prin săvârșirea acestor acțiuni ilegale și neîntemeiate, atât lui, cât și soției sale le-au fost provocate suferințe morale semnificative, deoarece acțiunile date au fost ilegale, nejustificate și îndreptate în mod deliberat la discriminarea personalității sale și umilire.

În opinia reclamantului, altă circumstanță care i-a provocat suferințe morale a fost faptul că, în data de 12 octombrie 2014, procurorul care instrumenta cauza a emis ordonanță de aducere silită a acestuia în organele procuraturii, deși nu existau temeuri în acest sens. Or, în conformitate cu art. 199 alin. (2) din Codul de procedură penală, este supusă aducerii silite numai persoana care se eschivează de la primirea citației; se ascunde de organul de urmărire penală sau de instanță; nu are loc permanent de trai.

Reclamantul a subliniat că se prezenta la toate chemările procurorului, atât la citațiile scrise, cât și la chemările verbale telefonice, nu s-a eschivat de la primirea citației și nu s-a ascuns de organele de urmărire penală și are loc permanent de trai, despre care procurorul știa. La 05 octombrie 2014, procurorul i-a înmănat citația prin care era înștiințat că trebuie să se prezinte în organele procuraturii la 11 octombrie 2014, însă, în data de 09 octombrie 2014, a fost contactat telefonic de către avocatul Isiumbeli V., care l-a informat că, din spusele procurorului, la 11 octombrie 2014 nu trebuie să se prezinte la procuratură. Din acest considerent, nici nu s-a prezentat la procuratură în ziua de 11 octombrie 2014. Însă, la 12 octombrie 2014, dimineața, la el acasă s-a prezentat un colaborator al poliției, cu automobilul de serviciu și i-a comunicat că la CPR Ceadâr-Lunga a parvenit ordonanța procurorului de aducere silită a acestuia în organele procuraturii.

Reclamantul a notat că mai mulți oameni, inclusiv vecini, au fost martori ai acestui eveniment, care l-a considerat înjositor pentru el și i-a cauzat suferințe morale, deoarece a creat în societate opinia că el este vinovat de comiterea faptelor imputate, iar oamenii au început să-l evite și să nu aibă încredere în el.

Deopotrivă, suferințe morale i-au fost cauzate și prin faptul că, conducerea SIS a trimis Bașkanului Găgăuziei și Comitetului Executiv al Găgăuziei o scrisoare nr. 17/790 din 17.11.2014, în care au invocat că în privința sa a fost pornit dosarul penal nr. 2014928390 în baza art. 327 lit. b) din Codul penal. Circumstanța dată a creat în rândul oamenilor și a colectivului Comitetului Executiv al Găgăuziei opinia despre implicarea și vinovăția sa în săvârșirea unor infracțiuni grave și excepțional grave, pe care el nu le-a comis.

Chiar și acum, când este scos de sub urmărire penală în legătură cu lipsa în acțiunile sale a componentei de infracțiune, nu toată lumea crede în nevinovăția lui și până în prezent este nevoit să se justifice în fața colegilor, cunoscuților, rudelor, prietenilor, că nu este infractor și nu a comis infracțiuni.

Reclamantul a invocat că, suferințele sale psihoemoționale și morale din cauza tragerii ilegale la răspundere penală au dus la înrăutățirea stării sănătății. Așa, în perioada octombrie 2014 – martie 2015 a trecut un tratament ambulator, precum și un tratament cu internare în Spitalul Ceadâr-Lunga. Adresarea la spital a fost cauzată de agravarea bolilor cronice existente, precum și de înrăutățirea generală a stării sale de sănătate, înrăutățirea stării sale psihoemoționale, provocate de acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală.

Astfel, reclamantul a considerat că suma de 300 000 de lei ar constitui o satisfacție echitabilă pentru suferințele morale și psihoemoționale suportate în urma acuzațiilor de infracțiuni deosebit de grave și excepțional de grave, pe care nu le-a comis, de pornire neîntemeiată a două dosare penale, de suferințele morale în cadrul chemărilor, audierilor, de tentativa ilegală de aducere silită la procuratură, când nu l-au crezut și i-au fost ignorate argumentele rezonabile,

prejudiciul cauzat onoarei, demnității și reputației sale, inclusiv profesionale, familiei și apropiaților săi, inclusiv și prin publicații în mass-media.

În scopul soluționării prealabile a litigiului, la 19 iunie 2019, reclamantul a expediat cereri prealabile Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin scrisoarea nr. 09-j1102\19 din 02 iulie 19, i-a comunicat că soluționarea chestiunilor abordate în cererea prealabilă depășesc competența ministerului.

La rândul său, Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, prin răspunsul nr. 20-j-198\19 din 28 iunie 2019, a invocat că în conformitate cu art. 5 alin. (1) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral în legătură cu acțiunile ilegale, este Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Reclamantul Mihail Jelezoglo a solicitat încasarea din contul bugetul de stat, prin intermediul Ministerul Justiției al Republicii Moldova, suma de 624 426,60 de lei, dintre care 53 739 de lei – salariul de care a fost privat în urma acțiunilor ilicite, 269 687,60 de lei – pentru fiecare zi de întârziere 0,3 la sută din suma neachitată la timp, 300 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral și 1 000 de lei în contul compensării serviciilor de asistență juridică prestate. Totodată, reclamantul a solicitat aducerea scuzelor oficiale în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală (vol. I, f.d. 1-13).

La 07 octombrie 2019, pârâțul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere cu privire la respingerea acțiunii înaintate de către Mihail Jelezoglo în partea dosarului penal nr. 2014928245 din 17 octombrie 2014, ca depusă cu omiterea termenului de prescripție (vol. I, f.d. 102-103).

La 15 octombrie 2019, reclamantul Mihail Jelezoglo a depus cerere de concretizare a pretențiilor acțiunii sale, în conformitate cu art. 60 alin. (3) din Codul de procedură civilă și art. 330 alin. (2) din Codul muncii, solicitând încasarea din contul bugetul de stat, prin intermediul Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a salariului în sumă de 53 739 de lei de care a fost privat în urma acțiunilor ilicite; pentru fiecare zi de întârziere câte 0,3 la sută din suma neachitată la timp, pentru perioada de la 01 noiembrie 2014 până la data pronunțării hotărârii definitive în cauză; a sumei de 300 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral și a sumei de 1 000 de lei în contul compensării serviciilor de asistență juridică prestate (vol. I, f.d. 114-115).

Prin încheierea din 19 noiembrie 2019 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, s-a respins ca neîntemeiată cererea pârâțului Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la respingerea acțiunii înaintate de către Mihail Jelezoglo în partea dosarului penal nr. 2014928245 din 17 octombrie 2014, ca depusă cu omiterea termenului de prescripție (vol. I, f.d. 136, 137-140).

La 10 noiembrie 2020, reclamantul Mihail Jelezoglo a depus cerere prin care a refuzat la o parte din pretențiile din acțiune și la pretențiile înaintate împotriva Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova.

Astfel, reclamantul Mihail Jelezoglo a refuzat la toate pretențiile formulate și înaintate față de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, solicitând încetarea procesului în această parte.

Totodată, reclamantul a refuzat la pretenția cu privire la încasarea pentru fiecare zi de întârziere câte 0,3 la sută din suma neachitată la timp, pentru perioada de la 01 noiembrie 2014 până la data pronunțării hotărârii definitive în cauză și încetarea procesului în această parte (vol. I, f.d. 170-171).

Prin încheierea din 12 noiembrie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, s-a admis refuzul reclamantului Mihail Jelezoglo la acțiune, în partea pretențiilor formulate și înaintate împotriva pârâților Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova privind încasarea pentru fiecare zi de întârziere câte 0,3 la sută din suma neachitată la timp, pentru perioada de la 01 noiembrie 2014 până la data pronunțării hotărârii definitive în cauză și s-a încetat procesul în această parte.

Totodată, s-a admis refuzul reclamantului Mihail Jelezoglo la acțiune, în partea pretențiilor formulate și înaintate împotriva pârâtului Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și s-a încetat procesul în privința pretențiilor împotriva acestui pârât (vol. I, f.d. 175-177).

Prin încheierea protocolară din 12 noiembrie 2020 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, a fost atrasă în proces în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova.

La 16 martie 2021, reclamantul Mihail Jelezoglo a depus cerere de completare și concretizare a pretențiilor acțiunii împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, solicitând:

1. încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său a sumei de 72 418,82 de lei, ținând cont de coeficientul de inflație pentru perioada 01 noiembrie 2014 – 31 decembrie 2020, dintre care:

- 53 739 de lei salariu pentru perioada de la 01 noiembrie 2014 până la 01 mai 2015, de care a fost privat în legătură cu acțiunile ilegale ale procuraturii și tragerea ilegală la răspunderea penală;

- 18 679,82 de lei prejudiciu salarial, rezultat din rata inflației pentru perioada 01 noiembrie 2014 – 31 decembrie 2020, cu concretizarea acestei sume, ținând cont de coeficientul de inflație la data pronunțării hotărârii judecătorești;

2. încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său a sumei de 300 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral, cauzat de către organele procuraturii în urma acțiunilor ilegale și tragerea ilegală la răspundere penală;

3. încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul său a sumei de 1 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor pentru serviciile de asistență juridică prestate în cadrul dosarului penal. În total suma de 373 418,82 de lei.

4. Obligarea procurorului, care a efectuat urmărirea penală sau procurorului ierarhic superior în cauzele penale susmenționate nr. 2014928245 și nr. 2014928390, de a-i aduce scuze oficiale din numele Statului, ca persoanei supuse ilegal urmării penale și scoase integral de sub învinuire pe temeuri de reabilitare, în forma scrisă cu comunicarea acestui lucru următoarelor surse mass-

media, site-uri de internet, prin care a fost difuzată informația: www.sis.md, www.gagauzinfo.md, www.kp.md, www.moldnews.md, www.newsmaker.md, www.vedomosti.md, www.point.md (vol. I, f.d. 189-191, 192-193).

Prin hotărârea din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, s-a admis parțial acțiunea depusă de Mihail Jelezoglo.

S-a încasat din bugetul de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului Mihail Jelezoglo:

- suma de 70 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral, cauzat prin tragerea ilegală la răspunderea penală;

- suma de 53 739 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului material cauzat sub formă de salariu, de care reclamantul a fost privat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor procuraturii și tragerea ilegală la răspunderea penală, pentru perioada 01 noiembrie 2014 – 01 mai 2015;

- suma de 18 679,82 de lei cu titlu de prejudiciu salarial, rezultat din rata inflației pentru perioada 01 noiembrie 2014 – 31 decembrie 2020

- suma de 12 408,31 de lei cu titlu de prejudiciu salarial, rezultat din rata inflației pentru perioada 01 ianuarie 2021 – 31 martie 2022;

- suma de 1 000 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului material sub formă de cheltuieli de asistență juridică suportate de reclamant în cadrul dosarului penal.

S-a obligat procurorul care a efectuat urmărirea penală sau procurorul ierarhic superior în cauzele penale nr. 2014928245 și nr. 201492839 să aducă reclamantului, ca persoanei supuse ilegal urmării penale și scoase integral de sub urmărire penală pe temeuri de reabilitare, scuze oficiale din numele statului, în forma scrisă, cu comunicarea acestui fapt în următoarele surse mass-media și site-urile: www.sis.md, www.gagauzinfo.md, www.kp.md, www.moldnews.md, www.newsmaker.md, www.vedomosti.md, www.point.md.

În rest, pretențiile acțiunii, s-au respins ca fiind neîntemeiate (vol. I, f.d. 233-234, vol. II, f.d. 11-44).

La 25 mai 2022, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga (vol. I, f.d. 241).

La 03 iunie 2022, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga (vol. II, f.d. 2-4).

Prin încheierea din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Comrat s-a restituit apelul declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova împotriva hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Codul de procedură civilă, din motiv că a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen (vol. II, f.d. 61-64).

Prin decizia din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat s-a respins apelul declarat Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga (vol. II, f.d. 128, 129-153).

La 24 ianuarie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, a declarat recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și casarea parțială a hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, în partea în care a fost admisă parțial acțiunea depusă de Mihail Jelezoglo, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi prin care să fie respinsă integral acțiunea lui Mihail Jelezoglo, ca fiind neîntemeiată (vol. III, f.d. 1-6).

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de apel și în referința depusă asupra cererii de chemare în judecată, suplimentar invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea.

Recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a considerat că, la stabilirea sumei prejudiciului moral, instanța de apel nu a aplicat corect criteriile de stabilire a prejudiciului moral și nu a ținut cont de Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012 „cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3, 5, 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale”.

Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, în speță, Mihail Jelezoglo nu a fost supus reținerii, în privința acestuia nefiind aplicate careva măsuri privative de libertate și nu a fost supus pedepsei sub formă de închisoare. În privința reclamantului au fost întreprinse doar măsuri procesuale legale, care erau prevăzute de legislația procesual penală și care urmau de a fi întreprinse pentru cazul de infracțiune săvârșirea căreia era imputată acestuia, iar măsura preventivă aplicată în privința reclamantului, obligația de a nu părăsi localitatea, este cea mai blândă măsură preventivă și are scopul doar de a asigura neeschivarea bănuțului, învinutului, inculpatului de la organul de urmărire penală și instanța de judecată. Aplicarea acestei măsuri preventive nu privează persoana de libertate, nu o desparte de familie și nu îi îngrădește dreptul de a munci. Prin urmare, în rezultatul aplicării acestei măsuri preventive, intimatului nu i-a fost cauzat un prejudiciu moral. Mai mult ca atât, reclamantul nu a demonstrat că a pierdut careva beneficii ca urmare a aplicării măsurii preventive obligația de a nu părăsi localitatea.

Recurentul a considerat că, în situația din speță, reclamantul nu a probat faptul că informația privind învinuirea sa a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ de către societate și a avut un impact negativ asupra sa sau asupra poziției sale sociale.

Subsecvent, în opinia Ministerului Justiției al Republicii Moldova, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penale, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ca ilicite. În speță, însă, nu există nici-un act emis de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată prin care acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanței de judecată ar fi fost declarate ilegale.

Astfel, la caz, nu sunt întrunite condițiile pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penale, or, pornirea urmăririi penale constituie o modalitate legală de desfășurare a urmăririi

penale. Însăși pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuț, punerea persoanei sub învinuire, etc., sunt doar niște măsuri procesuale care nu încalcă drepturile persoanei.

La 07 martie 2023, Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, a declarat recurs împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și a hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătorei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie respinsă integral acțiunea lui Mihail Jelezoglo (vol. III, f.d. 9, 10-12, 15-17, 20).

La 12 mai 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat participanților la proces pentru notificare copiile recursurilor motivate declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, explicându-le dreptul de a depune referințe. Însă, până la examinarea admisibilității recursurilor, intimații nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recursuri.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Comrat a fost pronunțat public la 29 noiembrie 2022. Conform avizelor de recepție a trimiterilor poștale DS8007657483AS și DS8007657484AS, decizia motivată din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat a fost notificată Procuraturii Generale a Republicii Moldova și Ministerului Justiției al Republicii Moldova la 16 ianuarie 2022 (vol. II, f.d. 156-157).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au fost depuse la 24 ianuarie 2023 și respectiv 07 martie 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursurilor depuse de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul

Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs depuse de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza Lebedinski v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, § 32; cauza Sultan v. Republica Moldova, 05 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea inter alia cauzele Marc Brauer v. Germania, 01 septembrie 2016, § 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, § 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, § 28; Zubac v. Croația (Marea Cameră), 05 aprilie 2018, § 82).

La capitolul dat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează prevederile art. 429 alin. (5) din Codul de procedură civilă, care stipulau (în redacția până la modificările intrate în vigoare la 01 septembrie 2023) că nu pot fi atacate cu recurs hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art. 430 nu au folosit calea apelului prevăzută de lege. Persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația, în partea care se referă la înrăutățirea situației. O hotărâre susceptibilă de apel și de recurs poate fi atacată, în cadrul termenului de apel, direct cu recurs dacă părțile consimt expres în fața primei instanțe prin înscris autentic sau prin declarație verbală consemnată expres în procesul-verbal. În acest caz, recursul

poate fi exercitat numai pentru încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material.

Astfel, conform regulilor recursului în Secțiunea a II-a, titularii dreptului de apel, care nu au folosit calea de atac a apelului, pot declara recurs numai dacă prin hotărârea atacată a fost modificată soluția primei instanțe și prin aceasta s-a înrăutățit situația recurentului. Respectiv, hotărârile în a căror privință nu a fost folosită calea de atac a apelului, odată ce legea prevede această cale de atac, nu pot fi atacate cu recurs.

În condițiile speței, prin încheierea din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, a fost restituit apelul declarat de către Procuratura Generală a Republicii Moldova împotriva hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Codul de procedură civilă, din motiv că a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen (vol. II, f.d. 61-64).

Completul de judecată atestă că, Procuratura Generală a Republicii Moldova nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a contestat cu recurs încheierea din 13 septembrie 2022 a Curții de Apel Comrat, prin care i-a fost restituit apelul împotriva hotărârii din 26 aprilie 2022 a Judecătoriei Comrat, sediul Ceadâr-Lunga.

În atare circumstanțe, Procuratura Generală a Republicii Moldova este considerată ca titular al dreptului de apel, dar care nu a folosit calea de atac a apelului. Respectiv, recursul acesteia împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat este formulat *omissio medio*. Or, în situația în care hotărârea primei instanțe este menținută de către instanța de apel, recurentul, nefiind de acord nici cu hotărârea judecătoriei, nici cu decizia curții de apel, poate formula în recurs numai acele temeuri care au fost invocate și examinate în instanța de apel. Recurentul nu poate formula temeuri de recurs, neinvocate în apel și asupra cărora instanța de apel nu s-a pronunțat.

Această interdicție garantează respectarea principiului ierarhiei căilor de atac, potrivit căruia recursul ca o cale ordinară de atac nu poate fi exercitat *omissio medio*, adică fără să se fi exercitat în prealabil calea de atac a apelului.

Respectiv, argumentele formulate de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, în recurs nu pot fi examinate, deoarece nu au format obiectul examinării în apel, iar instanța de apel nu s-a pronunțat asupra acestora.

La fel, prin decizia recurată nu a fost modificată soluția primei instanțe adoptată asupra fondului cauzei, respectiv, prin aceasta nu s-a înrăutățit situația recurentei Procuraturii Generale a Republicii Moldova.

Ipoteza relevată certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, deoarece aceasta a folosit calea de atac cu recurs fără a folosi calea de atac a apelului. Astfel, circumstanța dată evidențiază lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, fapt ce impune necesitatea de a-l considera inadmisibil.

Succesiv, în privința recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recursuri se încadrează în temeiurile prevăzute

la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare data depunerii cererilor de recurs).

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronate, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse în cererea de apel, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia

hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate aceste de către instanța de apel, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan, nu poate constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, ca fiind inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 429 alin. (5), art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Vadim Bejan și de către Procuratura Generală a Republicii Moldova, reprezentată de procurorul Procuraturii UTA Găgăuzia, Lilia Sîrbu, împotriva deciziei din 29 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Viorica Puica

judecătorii

Aliona Donos

Oxana Parfeni